

SZAKDOLGOZAT

Jirka-Szabó Hanna Veronika

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Budai Campus

Gazdasági és Társadalomtudományi Képzések Központ

Pénzügy-számvitel alapképzési szak

számvitel specializáció

**Beszámoló készítése, elemzése, alátámasztottságának vizsgálata a Honvédelmi
Minisztérium fejezet vonatkozásában.**

A konzulens: Dr. Tóth Márk egyetemi docens

Konzulens intézete/tanszéke: MATE Szent István Campus, Gödöllő

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Készítette:

Jirka-Szabó Hanna Veronika

Budapest

2024

Tartalomjegyzék

Bevezetés és célkitűzések.....	4
1. Az államháztartás	6
1.1. Az államháztartás működésének jogszabályi környezete	6
1.2. Az államháztartásról szóló törvény	7
1.3. Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló törvény	7
1.4. Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról.....	8
1.5. Az államháztartás alrendszerei.....	8
2. Központi költségvetés	9
2.1. Költségvetési szervek.....	9
2.2. Gazdálkodás a központi költségvetésben	10
2.3. Az államháztartás számviteli rendszere	14
2.3.1. A költségvetési számvitel.....	14
2.3.2. A pénzügyi számvitel.....	14
3. Honvédelmi Minisztérium számviteli tevékenysége.....	15
3.1. Honvédelmi Minisztérium fejezet számviteli sajátosságai	15
3.2. Honvédelmi Minisztérium fejezet számviteli politikája	16
3.3. Könyvviteli kötelezettség	17
3.4. Beszámolási kötelezettség.....	19
3.5. Költségvetési jelentés készítési kötelezettség	20
3.6. Mérlegjelentési kötelezettség	21
4. A számvitel, mint a gazdálkodó szervezetek információs rendszerének nélkülözhetetlen eleme	22
5. A HM Költségvetés Gazdálkodási Információs Rendszer	23
6. A Honvédelmi Minisztérium fejezeti beszámolójának intézményi szintű alátámasztottsága	25

6.1. Leltár	25
6.2. Analitika	25
6.3. Időközi mérlegjelentések és költségvetési jelentések	27
6.3.1. Havi egyeztetési és zárlati feladatok	27
6.3.2. Negyedéves egyeztetési és zárlati feladatok	28
6.3.3. Éves egyeztetési és zárlati feladatok	28
6.4. A leltárakban és az analitikákban megfigyelhető hibák.....	29
7. Honvédelmi minisztérium Védelemgazdasági Hivatal	32
7.1. A Költségvetési, Számviteli és Ellenjegyzési igazgatóság	33
7.2. A Központi Költségvetési és Finanszírozási Osztály.....	33
7.3. Személyi Járandósági Osztály	34
7.4. A Számviteli Osztály.....	34
8. Költségvetési beszámoló	35
8.1. Intézményi költségvetési beszámoló átvétele, felülvizsgálata	36
8.2. Intézményi költségvetési beszámoló felépítése.....	38
9. Kérdőív eredményeinek vizsgálata	41
Összegzés	44
Rövidítésjegyzék	45
Irodalomjegyzék.....	46
Mellékletek.....	48
Nyilatkozatok	52

BEVEZETÉS ÉS CÉLKITŰZÉSEK

A számvitel egy olyan rendszer, amely az üzleti és pénzügyi tranzakciók rögzítésére és összesítésére szolgál. A számvitel története több ezer évre vezethető vissza a mezopotámiai civilizáció bölesőjéig, és állítólag az írás, a számolás és a pénz mellett fejlődött. A korai egyiptomiak és babilóniaiak könyvvizsgáló rendszereket hoztak létre, míg a rómaiak részletes pénzügyi információkat gyűjtöttek össze. Az első könyvelők közül néhányat Kr.e. 300 körül Iránban alkalmaztak, ahol zsetonokat és könyvelési szkripteket fedeztek fel. Az első évezred táján a föníciaiak feltaláltak egy ábécé-rendszert a könyvelésre, míg az ókori egyiptomiak akár az ellenőr szerepét is kiosztották valakivel.¹

A történelem során a számvitel folyamatos fejlődést igényelt és a mai napig fejlődik, hogy a könyvelők is lépést tudjanak tartani az egyre bonyolultabb feladatokkal, amelyeket a globalizált vállalkozások megjelenése és a modern információs technológiák elterjedése váltott ki a 20. század végén és a 21. század elején.²

Mivel a számvitel, mint kommunikációs eszköz tükrözi az ország gazdasági infrastruktúráját, ezért a számviteli rendszer fejlesztése nagyon fontos feladat, egyben feltétele a tőkepiac fejlődésének, a befektetések ösztönzésének, a vállalkozások hatékony működésének, a vállalkozási menedzsment megítélésének, pontosításának. Nem utolsósorban egy megbízható és tényszerű áttekintést nyújt a vállalkozás működéséről, ami alapján a piaci szereplők, a hatóságok és a cégvezetők objektív információkra alapozhatják döntéseiket.

Egy szervezet működésében nélkülözhetetlen szerepe van a számviteli rendszer gondtalan működésének, amely biztosítja a költségvetési beszámolók összeállíthatóságát.

A Honvédelmi Minisztérium (továbbiakban: HM) fejezetnél sincs ez másképp.

A gazdálkodó szervezetek számviteli beszámolóit minden országban bizonyos érdekekhez kapcsolódnak, mert ezek a jelentések vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetről szólnak, és mindenki szeretne részesedni az eredményekből, lehetőleg a maga javára. A piacot érdemes szabályozni, mivel a piac szereplői állandóan érdekellentétekbe ütköznek.

¹ ACCA Think Ahead - The history of how humans invented accounting <https://www.accaglobal.com/gb/en/study-with-acca/blog/how-humans-invented-accounting.html> (Letöltés: 2024.09.10)

² Greelane - A számvitel története az ókortól napjainkig <https://www.greelane.com/hu/hum%C3%A1n-t%C3%A1rgyak/t%C3%B6rt%C3%A9nelem-%C3%A9s-kult%C3%B1rás/history-of-accounting-1991228/> (Letöltés: 2024.01.22)

Az említett vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetről szóló jelentéseket a beszámolóokban teljeskörűen megjelenítik. Mivel a beszámolónak a megfelelő információkat kell tartalmazniuk a piaci szereplők számára, ezért az elkészítését teljeskörűen szabályozni kell, beleértve az időhatárokat és a tartalmi követelményeket is. Ezt a szabályozást törvénybe foglalják, amely az üzleti-, a vállalkozói- és a közszférában érvényesül, végrehajtását pedig rendeletekben írják elő.

A beszámoló elkészítéséhez elengedhetetlen a megfelelő adatbázis (analitika, főkönyv, stb.), amely a beszámoló valódiságát igazolni tudja. A főkönyv és a pénzügyi leltárak adatainak összevetésével elsődlegesen az irányító szerv vizsgálja felül az elkészített beszámolókat. Az analitikáért az adott költségvetési szerv a felelős. Ennek megfelelően célom, a jelenlegi alátámasztottság megvizsgálása és a felülvizsgálatban rejlő fejlesztési lehetőség megállapítása. Emellett dolgozatomban körül írom az államháztartás működését és törvényi szabályozását, bemutatom a költségvetési szervek funkcióját, azon belül a HM fejezetben történő gazdálkodást, továbbá a számviteli tevékenység fontosságát, leírását, a fejezetben előírt speciális szabályok realizálását. Ismertetem a beszámoló elkészítésének fázisait és szereplőit.

Dolgozatom témaválasztását motiválta, hogy mindenképp olyan témát szerettem volna, ami szorosan kapcsolódik a hivatásomhoz. A Magyar Honvédség kötelékében végzem pénzügyi referensi munkámat. A beszámoló elkészítése kardinális feladat egy referatúra életében. Mivel magam is ezen a területen helyezkedtem el szeretnék segíteni abban, hogy a költségvetési beszámolók elkészítése és ellenőrzési folyamata gördülékenyen folyjon. Ezzel segítve a honvédelmi szervezeteknél dolgozó referensek munkáját is és az irányító szervnél dolgozókat is.

1. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS

Az államháztartásnak számos kulcsfontosságú kihívással kell szembenéznie: a fiskális fenntarthatóság biztosítása a népesség elöregedése közepette, a jövedelmi egyenlőtlenségek kezelése hatékony adóztatás révén, valamint az államadósság szintjének kezelése. Ezenkívül a kormányzati kiadások átláthatóságának és elszámoltathatóságának fokozása, valamint a gazdasági sokkokhoz való alkalmazkodás kulcsfontosságú a gazdasági stabilitás fenntartásához.³

Az államháztartást, mint fogalmat három szempontból is meg lehet közelíteni, vizsgálhatjuk feladat szempont alapján, szervezeti szempont alapján, illetve elszámolási szempont szerint.

- Feladat szempontú megközelítésben az államháztartás az állami és az önkormányzati feladatok ellátásával kapcsolatos pénzügyi kérdések rendszere.
- Szervezeti szempont alapján az államháztartásba tartozó szervezetek (jogi személyek) pénzügyeivel foglalkozik.
- Elszámolási szempontból pedig az államháztartás a közbevételek és kiadások elszámolására szolgáló rendszer.⁴

A három megközelítés közül, a feladat szempontú értelmezést alkalmazza, az Államháztartásról szóló törvény az államháztartás definiálására: a közfeladatok ellátásának egységes szervezeti, tervezési, gazdálkodási, ellenőrzési, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási szabályok szerint működő rendszereként határozza meg.⁵

1.1. Az államháztartás működésének jogszabályi környezete

Az államháztartás működésének, gazdálkodásának szigorú törvényi szabályozása van. Szabályozzák törvények, melyeket az Országgyűlés alkot, a Kormány által alkotott kormányrendeletek, kormányhatározatok, amelyek részletesebb szabályokat tartalmaznak, valamint miniszteri rendeletek, utasítások, szakintézkedések, amik a fejezeteket érintik, és speciális rendet határoznak meg.⁶

³ OECD – Public finance <https://www.oecd.org/en/topics/public-finance.html>
(Letöltés: 2024.05.10)

⁴ Nyikos Györgyi – Csányi Réka – Kézdi Árpád – Kokas Barbara: Államháztartás Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2018 pp. 11-12

⁵ 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról 2.§

⁶ Barkó Edina: Honvédelmi Minisztérium számviteli szabályozása, beszámolási rendje Budapest, 2010 pp. 5.

1.2. Az államháztartásról szóló törvény

A gazdaság és a társadalom egyik legmeghatározóbb szereplője az állam, melynek gazdasági működését törvényi szinten kell szabályozni. Az állam közpénzzel gazdálkodik, emiatt a társadalom kifejezetten nagy figyelmet fordít arra, hogy figyelemmel kísérje, hogy az állam, mint gazdasági szereplő, mennyire hatékonyan, eredményesen és szabályosan használja fel az adófizetők pénzét. Minden olyan szervezet működését, amely közpénzzel gazdálkodik, szigorú szabályok kötik.

Ezért is nagyon fontosak a pénzügyi jelentések, amik alapvető információkat nyújtanak a szervezet teljesítménye iránt érdeklődő embereknek. Lehetővé teszik, hogy a gazdálkodó egység felelősségre vonható legyen a kapott pénz kezelésével és felhasználásával kapcsolatban.⁷

Az állam a vállalkozásokkal szemben eltérő érdekeket képvisel. A vállalkozásoknak az elsődleges célja a profitmaximalizálás, az államnak viszont az, hogy a törvényekben meghatározott szabályok alapján a lehető leghatékonyabban és leggazdaságosabban járjon el.

Magyarországon a költségvetési szervek gazdálkodásával kapcsolatos szabályokat az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Áht.) tartalmazza, biztosítja az államháztartás egyensúlyát, illetve segít megteremti a közpénzekkel való hatékony, áttekinthető és ellenőrizhető gazdálkodás garanciáit.

1.3. Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló törvény

A 2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról (amit az Országgyűlés 2011 decemberében fogadott el) az ország gazdasági működésének szabályait taglalja. A jogszabályt az ország pénzügyi stabilitása és a költségvetési fenntarthatóságának biztosítása, a központi költségvetésről szóló törvény megalapozottságának független vizsgálata, valamint az államadósság csökkentésének elősegítése érdekében alkották meg.

⁷ Controller and Auditor General – Financial reporting in the public sector and why it matters
<https://oag.parliament.nz/2016/financial-reporting/part1.htm>
(Letöltés: 2024.08.21)

1.4. Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról

Ha államháztartáson belüli gazdálkodásról beszélünk, akkor az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról kiadott 368/2011. (XII. 31.) kormányrendelet (továbbiakban: Ávr.) kiemelkedően fontos szerepet játszik, ugyanis ebben a kormányrendeletben kulcsfontosságú szabályok vannak megfogalmazva, amelyek kiegészítik az Áht. paragrafusait.

1.5. Az államháztartás alrendszerei

Magyarország államháztartási rendszere az Áht. alapján két alrendszerre bontható. Központi és önkormányzati alrendszerre.

A központi alrendszer szereplői:

- az állam,
- a központi költségvetési szerv,
- a törvény által az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztestület,
- a törvény által az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztestület által irányított köztestületi költségvetési terv.

Az önkormányzati alrendszer szereplői:

- a helyi önkormányzat,
- a helyi nemzetiségi önkormányzat és az országos nemzetiségi önkormányzat
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény és a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény szerint létrehozott társulás, valamint a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény alapján létrejött területfejlesztési önkormányzati társulás,
- a térségi fejlesztési tanács,
- a helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat és az országos nemzetiségi önkormányzat,
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény és a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény szerint létrehozott társulás, valamint a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény alapján létrejött területfejlesztési önkormányzati társulás és a térségi fejlesztési tanács által irányított költségvetési szerv.

2. KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS

2.1. Költségvetési szervek

A költségvetési szerv jogszabályban vagy alapító okiratban meghatározott közfeladat ellátására létrejött jogi személy⁸ A közfeladatok ellátásában a költségvetési szerveknek jelentős szerepük van, mivel a legtöbb társadalmi igény ott kerül kielégítésre. A különféle állami funkciókat ellátó költségvetési szervek létrehozásának szabályait törvények határozzák meg. Ezen törvények alapján a költségvetési szerv az államháztartás részét képező olyan jogi személy, amely a társadalmi kollektív szükségletek kielégítését szolgáló állami, esetleg önkormányzati feladatokat alaptevékenységként lát el, jogszabályban behatárolt követelmények, valamint feltételek alapján, közfeladat-ellátási kötelezettsége van, amelyet szakmai és gazdasági felügyelet mellett végez, abban a működési körben, amelyet az alapító okirat meghatároz. Előfordulnak olyan kivételes esetek, amikor a költségvetési szerv a szabad kapacitásait nem kötelezően végzett tevékenységre fordítja haszonszerzés céljából, de alapesetben minden rendelkezésre álló kapacitást, csak szakmai alapfeladatok ellátására használhatja.⁹

Az államháztartási törvényben meghatározottak alapján költségvetési szervet csak az alábbi közjogi személyek alapíthatnak:

- az Országgyűlés,
- a Kormány vagy a miniszter,
- a helyi önkormányzat,
- a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulása,
- a helyi nemzetiségi önkormányzat,
- az országos nemzetiségi önkormányzat, valamint,
- a köztestület.

A költségvetési szerv azon a napon jön létre hivatalosan, amikor megtörténik a Magyar Államkincstár által vezetett törzskönyvi nyilvántartásba való bejegyzés.¹⁰

⁸ 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról 7.§

⁹ Pap Andrea : A Honvédelmi Minisztérium gazdálkodásának aspektusai a 2005-2011. közötti időszakban Doktori (Ph.D) értekezés, Budapest Nemzeti Közszerológiai Egyetem ,2013 pp. 15-16. oldal

¹⁰ Pap Andrea : A Honvédelmi Minisztérium gazdálkodásának aspektusai a 2005-2011. közötti időszakban Doktori (Ph.D) értekezés, Budapest Nemzeti Közszerológiai Egyetem ,2013 pp. 15-16.

2.2. Gazdálkodás a központi költségvetésben

Maga a költségvetés egy terv arra vonatkozóan, hogy a kormány milyen kiadásokat szán egy költségvetési évre. Az Egyesült Államokban például az elnök költségvetési kérelmet nyújt be a Kongresszusnak, a Ház és a Szenátus törvényjavaslatokat készít a költségvetés bizonyos vonatkozásairól, majd az elnök aláírja azokat és törvénybe foglalják.¹¹

Az államháztartás alrendszereiben a gazdálkodás központi költségvetés alapján zajlik. A költségvetés általában egy évre szóló pénzügyi terv, és a magyar szabályozásban a költségvetési év megegyezik a naptári évvel. Az államháztartási törvény megállapítja a központi költségvetés szabályait és menetét.

Az Országgyűlés a költségvetést szerkezeti rend alapján fejezetekre és címekre tagolta.

Fejezeteken belül megkülönböztetünk szervezeti fejezeteket, amelyek a Kormány irányítása alá tartoznak, ilyenek például a minisztériumok, államhatalmi szervek, vagy a testületek. A szervezeti fejezeteken kívül funkcionális fejezeteket tartunk számon, amelyek nem tartoznak a Kormány irányítása alá, ilyenek a helyi önkormányzatok.

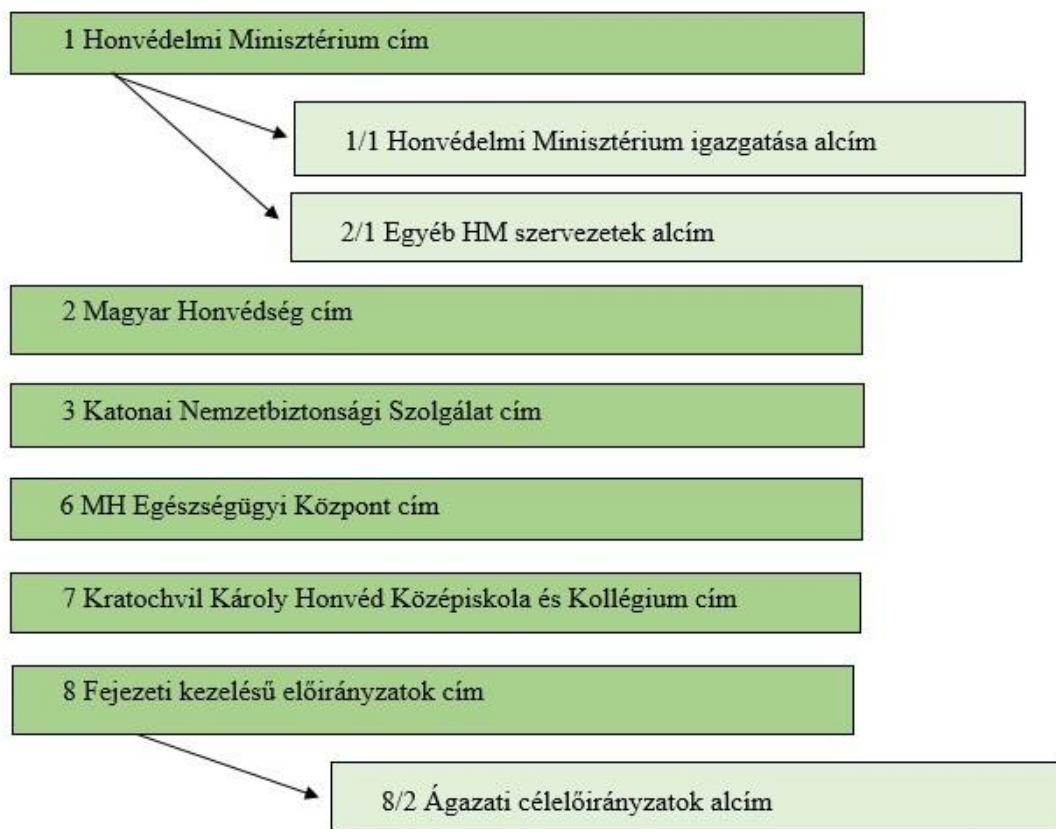
A költségvetési fejezetek címekre és alcímekre tagozódnak, ezeknél is megkülönböztetünk szervezeti és funkcionális címet, illetve alcímet.

Dolgozatomban a XIII. Honvédelmi Minisztérium fejezettel foglalkozom, aminek célja bemutatni a honvédelmi minisztérium feladatainak, hatásköreinek és működésének alapvető elemeit, kifejtetni a honvédelmi politika célkitűzéseit, a védelmi stratégiát és a nemzetközi kötelezettségeket, ismertetni a Minisztérium belső felépítését, a főbb osztályokat és azok feladatait. Ami a dolgozatom szempontjából a legjelentősebb cél, az részletezni a honvédelmi költségvetést, pénzügyi forrásokat és a költségvetési tervezés elemeit.

¹¹ CFI -Public Finance <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/public-finance/>

(Letöltés: 2024.09.15)

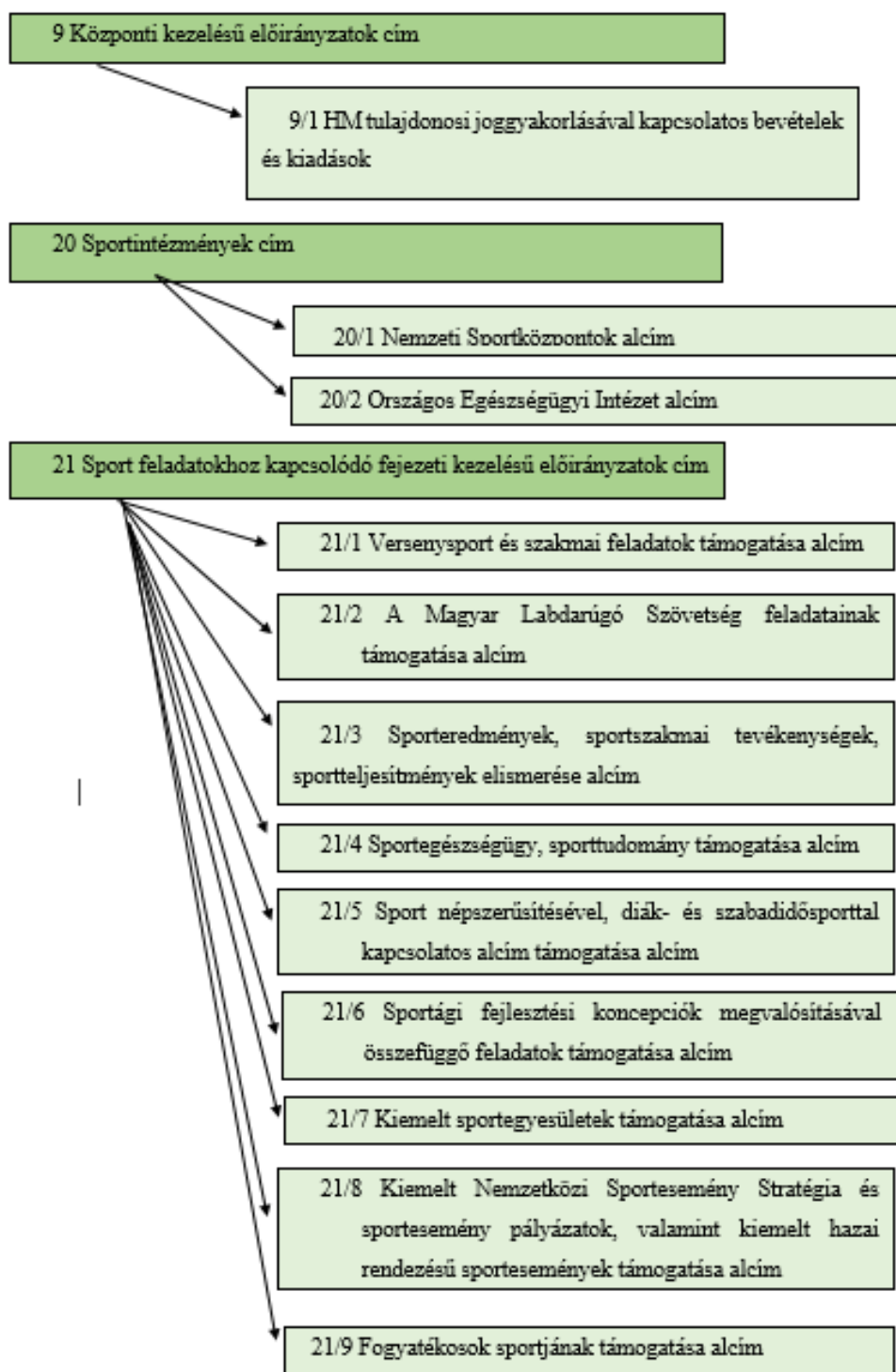
A Honvédelmi Minisztérium a központi költségvetés XIII. fejezete, amely az alábbiak szerint épül fel:

1. számú ábra A HM fejezet felépítése¹²

¹² Forrás: Saját szerkesztés a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal kimutatása alapján

A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet hatálybalépésével összefüggő kormányzati struktúraváltozás miatt 2022-ben a XIII. Honvédelmi Minisztérium fejezet átvette a sporttal kapcsolatos feladatokat, így a fejezet szerkezeti felépítése az alábbiakkal egészült ki:

2. számú ábra A HM fejezet felépítésének a kiegészítése ¹³

¹³ Forrás: Saját szerkesztés a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal kimutatása alapján

A finanszírozás és a főkönyvi könyvelés a sport feladatok esetében eltérő a védelmi területnél alkalmazottaktól. A kincstár közvetlenül finanszírozza a két intézményt a nettó finanszírozási körben, illetve az ott dolgozók bérét is a kincstár számfejtí. Főkönyvi könyvelésüket önállóan hajtják végre a saját könyvviteli rendszerükben, azonban a HM fejezet teljes egészére vonatkozóan adatszolgáltatásokban kerül kimutatásra. A Sport Költségvetési Főosztály gyakorolja ezen intézmények gazdálkodása felett a felügyeleti szervi jogköröket, és a fejezeti kezelésű előirányzatokat is elkülönítve kezeli a 21. címen.

2023-tól a XIII. Honvédelmi Minisztérium fejezet szerkezeti felépítése a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény alapján megváltozott, mégpedig kiegészült a Sport feladatokhoz kapcsolódó központi kezelésű előirányzatok 22-es címmel. A 9-es Központi kezelésű előirányzatok cím 2023-tól a védelmi területnél kerül alkalmazásra, ezzel a HM fejezet védelmi területének ismételtén van központi kezelésű előirányzati címe.

A Sport feladatokhoz kapcsolódó központi kezelésű előirányzat 22-es cím a további alcímekre tagozódik:

- 22/1. alcím A Nemzeti Sportinfrastruktúra Ügynökség tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos bevételek és kiadások.
- 22/2.alcím A Nemzeti Sportinfrastruktúra Ügynökség működésének támogatása
- 22/3.alcím A HM tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos sport célú bevételek és kiadások.

2.3. Az államháztartás számviteli rendszere

Az államháztartási számvitelen belül megkülönböztetünk pénzügyi és költségvetési számvitelt, amelyekben egységes számlakeretet és egységes rovatrendet alkalmaznak.

2.3.1. A költségvetési számvitel

A költségvetési számvitel a valóságnak megfelelő, folyamatos, zárt rendszerű, áttekinthető nyilvántartást vezet a bevételi és kiadási előirányzatok alakulásáról, a követelésekről, kötelezettségvállalásokról, más fizetési kötelezettségekről és ezek teljesítéséről és a beszámoló ezekre vonatkozó részeihez megbízható és valós összképet mutató elkészítést biztosít.

Feladata, hogy a költségvetési folyamatokat mérje, és támogassa a központi és a helyi gazdálkodási döntések meghozatalát továbbá a zárszámadás előkészítését.

A költségvetési számvitel pénzforgalmi szemléletű kettős könyvvitelen alapul és a 0-ás számlaosztályban az egyes rovatrendhez igazodó nyilvántartási számlákon keresztül valósul meg. A nyilvántartási számlákon kell rögzíteni az előirányzatokat, a kötelezettségvállalásokat, a követelés előírásokat, azok változásait, és a pénzügyi teljesítéseket.¹⁴

2.3.2. A pénzügyi számvitel

A pénzügyi számvitel a valóságnak megfelelő, folyamatos, zárt rendszerű, áttekinthető nyilvántartást vezet a vagyonról és annak összetételéről, valamint a tevékenység eredményéről és a beszámoló ezekre vonatkozó részeihez megbízható és valós összképet mutató elkészítést biztosít.

Feladata a vagyon és a tevékenységek eredményének, valamint költségeinek mérése

A pénzügyi számvitel módosított eredményszemléletű kettős könyvvitelen alapul és az 1-9. számlaosztály számláin keresztül valósul meg. Az egyes tevékenységek eredményének, önköltségének mérése a pénzügyi számvittel biztosítható.

Ennek jelentős szerepe van a feladatellátással kapcsolatos szervezeti és finanszírozási döntések tekintetében.

¹⁴ A Honvédelmi Minisztérium fejezet egységes számviteli politikájának szabályzata 1. melléklet a 33/2021. (HK 1/2022.) HM KÁT szakutasításhoz

3. HONVÉDELMI MINISZTERIUM SZÁMVITELI TEVÉKENYSÉGE

3.1. Honvédelmi Minisztérium fejezet számviteli sajátosságai

Dolgozatomban elsődlegesen a védelmi terület gazdálkodását szeretném bemutatni, elemezni, így a továbbiakban a Honvédelmi Minisztérium fejezet meghatározás a védelmi területre vonatkozik. A Honvédelmi Minisztérium fejezetnél a gazdálkodás speciális szabályok szerint folyik, a fejezet struktúrájából adódóan. A HM fejezet központi és intézményszintű gazdálkodást folytat, illetve önálló pénzügyi és számviteli rendszerrel rendelkezik.

A fejezet speciális működéséről szóló szabályokat a honvédelmi szervezetek működésének az államháztartás működési rendjétől eltérő szabályairól szóló 346/2009. (XII. 30.) Kormányrendelet határozza meg.

Az említett rendelet tartalmazza a gazdálkodás sajátosságait, a Magyar Honvédség parancsnokának és helyettesének gazdálkodási-irányítási jogkörét, a gazdasági vezetői jogkörök megosztásának rendjét, a költségvetési előirányzatok tervezésének és felhasználásának szabályait, illetve a finanszírozásra és a költségvetési beszámolásra vonatkozó speciális szabályokat.

A HM Fejezetnél a központi irányítás és szabályozás keretében történik a honvédelmi szervezetek egyes pénzügyi és számviteli feladatainak ellátása. Ideértve a költségvetési tervezést, a beszámolást, finanszírozást, a közbeszerzésekről szóló törvény (továbbiakban: kbt.) alapján és a kbt. és jogköre alapján kiadott kormányrendeleteket. Illetve a védelmi, valamint a biztonsági célú beszerzésekről szóló törvény szerinti eltérő szabályok alapján a beszerzési kötelezettségvállalások ellenjegyzése a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (továbbiakban: KNBSZ) és az MH Egészségügyi Központ (továbbiakban: MH EK) kivételével, a könyvvezetést, a kincstári előirányzatok könyvelése, kezelése és feldolgozása keretáramlás felhasználásával.

A KNBSZ az elemi költségvetést, az időközi költségvetési jelentést, az éves költségvetési beszámolót és az időközi mérlegjelentést a minősített adat védelméről szóló törvény szerinti minősítéssel ellátva megküldi a pénzügyi és számviteli feladatok központosított végrehajtásáért kijelölt honvédelmi szervezeteknek.

3.2. Honvédelmi Minisztérium fejezet számviteli politikája

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben előírt számviteli politika és annak szabályzatai a HM fejezet egészére vonatkozóan és a honvédelmi szervezetek részére egységesen kerülnek kialakításra és kiadásra.¹⁵

A számviteli politika általános követelményeket támaszt a honvédelmi szervezetek könyvvizetésével és beszámolási kötelezettségével kapcsolatban. Meghatározza a számviteli, valamint eljárási szabályokat a honvédelmi szervezetek sajátosságainak figyelembevételével. Egységes szempontokat ad a könyvvizetési feladatok alkalmával felmerülő értékelési feladatok, illetve eljárások végrehajtásához. A számviteli politika célja, hogy kialakítson egy egységes számviteli rendet, amelyet alapul véve a költségvetési szervek megbízható, hiteles és valós információkat tartalmazó költségvetési beszámolókat tudjanak összeállítani, amelyek tökéletesen pontos, használható és precíz információkat nyújtanak a gazdálkodásról, valamint a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetről ezzel segítve a vezetői döntéseket.

A számviteli politika az alábbi szabályzatokat tartalmazza:

- leltározási és leltárkészítési szabályzat,
- értékelési szabályzat,
- selejtezési szabályzat,
- bizonylati rend szabályzat,
- kormányzati funkció szabályzat,
- önköltség-számítási szabályzat,
- pénzkezelési szabályzat.¹⁶

A kormányzati funkcióval érdemes külön foglalkozni, mivel használata a költségvetési számvitelben a honvédelmi szervezeteknél alapvető fontosságú, mert minden alaptevékenység keretében teljesített kiadást és bevételt a kötelezően használt kormányzati funkció kódon (továbbiakban: COFOG kód) is el kell számolni amellet, hogy a megfelelő főkönyvi számlákon is elszámoljuk.¹⁷

¹⁵ 346/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet a honvédelmi szervezetek működésének az államháztartás működési rendjétől eltérő szabályairól 3. §

¹⁶ A Honvédelmi Minisztérium fejezet egységes számviteli politikájának szabályzata 1. melléklet a 33/2021. (HK 1/2022.) HM KÁT szakutasításhoz

¹⁷ Kormányzati funkció szabályzat 5. függelék a 4/2021. (HK 2./2021.) HM KÁT szakutasításhoz

A kormányzati funkció szabályzat azt a célt szolgálja, hogy a COFOG kódokat egységesen alkalmazzák a honvédelmi szervezetek a teljesített kiadások és bevételek elszámolása során.

A kormányzati funkciók és államháztartási szakágazatok osztályozási rendjéről szóló 15/2019 (XII. 7.) PM rendeletben szereplő kormányzati funkciókba be kell sorolni a költségvetési szerv közfeladatait és szakmai alaptevékenységét (funkciószámmal és megnevezéssel), illetve az alapító okiratban fel kell tüntetni. A bevételeket és a kiadásokat a költségvetési számvitelben azokon a COFOG kódokon kell elszámolni, amelyek érdekében felmerültek.

A 15/2019 (XII.7.) PM rendelet szabályozza az államháztartási szakágazati rendet is, mivel a gazdaságstatisztikák elkészítéséhez ágazatokba kell sorolni a nemzetgazdaság szervezeteit a főtevékenységük alapján. A szakágazati rend egy olyan osztályozási rend, amely illeszkedik a TEÁOR-hoz (ami a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere), viszont részletesebb annál.

3.3. Könyvvizelési kötelezettség

A honvédelmi szervezetek az államháztartási számvitelről szóló 4/2013. (I.11.) kormányrendelet (a továbbiakban: Áhsz) előírásai szerint tesznek eleget a könyvvizelési kötelezettségüknek.

A **költségvetési könyvvizelés** keretében a bevételi és kiadási előirányzatok alakulására, a követelések, kötelezettségvállalások, más fizetési kötelezettségek, valamint ezek teljesítésére kiható gazdasági eseményekről a valóságnak megfelelő, folyamatos, zárt rendszerű, áttekinthető nyilvántartást kell vezetni és azt a költségvetési év végével lezárni.

A költségvetési számvitelben a költségvetési évre vonatkozó gazdasági események hatását az előirányzatok és a teljesítések tekintetében legkésőbb január 31-éig, míg a követelések, a végleges kötelezettségvállalások, más fizetési kötelezettségek, valamint az Ávr. 134. § c) pontja és 138. § (5) bekezdés c) pontja szerinti adatok tekintetében a mérlegkészítés időpontjáig, azaz február 25-ig kell elszámolni.

A **pénzügyi könyvvizetés** keretében a tevékenység során előforduló, az eszközökre és forrásokra, azok változására és az eredmény alakulására ható gazdasági eseményekről a valóságnak megfelelő, folyamatos, zárt rendszerű, áttekinthető nyilvántartást kell vezetni és azt a költségvetési év végével lezárni. A pénzügyi könyvvizetés a számviteli alapelvek figyelembevételével, magyar nyelven, az egységes számlakeret 1-9. számlaosztályán belül vezetett számlák (a továbbiakban: könyvviteli számlák) használatával, a kettős könyvvitel szabályai szerint, forintban történik. A december 31-i fordulónapra vonatkozó könyvelési feladatokat végre kell hajtani legkésőbb a tárgyévet követő év február 25-ig.

A nyilvántartásokat magyar nyelven és Magyarország hivatalos pénznemében kell vezetni, amelyet az SAP alapokon működő HM Költségvetés Gazdálkodási Információs Rendszer (a továbbiakban: HM KGIR) biztosít.

A főkönyvi nyilvántartást a honvédelmi szervezeteknek a HM KGIR-ben kell vezetniük, a könyvvizetés részletes szabályait a HM fejezet egységes Számlarendje rögzíti. Fontos, hogy úgy kell megvalósítani a könyvvizetést, hogy a közpénzek felhasználásának és a köztulajdon használatának nyilvánossága és ellenőrizhetősége érdekében az erre vonatkozó jogszabályokban meghatározott adatok rendelkezésre álljanak.

A pénzügyi és számviteli feladatok központosított végrehajtásáért kijelölt honvédelmi szervezetnek folyamatosan egyeztetést kell végrehajtani a főkönyvi kivonatok adatai alapján a Magyar Államkincstárral, eltérés esetében pedig végre kell hajtani a hibás Egységes Rovat Azonosító rendezését. Az érvényes Egységes Rovat Azonosítók megtalálhatóak a Magyar Államkincstár oldalán.

A Kincstár minden hónapban a tárgyhónap utolsó adatai alapján kincstári költségvetési jelentést készít, melyet a tárgyhónapot követő hónap 10. napjáig közzétesz. Ez tartalmazza az eredeti, a módosított, és a zárolt előirányzatokat, az előbb felsoroltak teljesítését rovatok alábontásával, illetve az igénybe vett felhasználási keretet.

3.4. Beszámolási kötelezettség

A honvédelmi szervezeteket beszámolási kötelezettség terheli. Az Áht. szerint meghatározott tevékenységéről, költségvetéséről, költségvetési kerete végrehajtásáról, részére meghatározott teljesítménykövetelésekről, illetve az általa kötött feladat ellátási megállapodás teljesítéséről köteles beszámolót készíteni. A honvédelmi szervezet vezetője felel azért, hogy a beszámoló összeállításához szükséges adatok megfeleljenek a valódiság elvének, és hogy a gazdasági események könyvelése megtörtént.

Éves költségvetési beszámolót és a zárszámadáshoz illeszkedő adatszolgáltatást kell készítenie a honvédelmi szervezetnek a költségvetési év könyveinek zárása után a költségvetési előirányzatok alakulásáról, az teljesítéséről, illetve a vagyoni, pénzügyi és a létszámhelyzetben történő változásokról.

A költségvetési évről (ami megegyezik a naptári évvel) éves költségvetési beszámolót kell készíteni. Ahogy már dolgozatomban korábban említettem a honvédelmi szervezetek gazdálkodása speciális, így a beszámolás is eltér más gazdasági szereplők beszámolójától. „A költségvetési beszámolás Ávr.-től eltérő rendjét, valamint a beszámolók, mérlegjelentések elkészítésének és aláírásának különös szabályait a speciális kormányrendelet tartalmazza.”¹⁸

A költségvetési beszámolókat minden évben a honvédelmi miniszter által kiadott Körlevélben, illetve az abban nevesített HM Védelemgazdasági Hivatal (továbbiakban: HM VGH) által kiadásra kerülő tájékoztatóban meghatározott eljárási rend szerint, és az előírt adattartalommal kell elkészíteni, majd megküldeni a HM VGH-nak ahol felülvizsgálják és összesítik, végül feltöltik az összesített, megvizsgált költségvetési beszámolókat a Kincstár által működtetett elektronikus adatszolgáltató rendszerbe, ahol a feltöltést követő huszadik naptári napon jóváhagyják.

¹⁸ A Honvédelmi Minisztérium fejezet egységes számviteli politikájának szabályzata 1. melléklet a 33/2021. (HK 1/2022.) HM KÁT szakutasításhoz

Az éves költségvetési beszámoló az alábbi részekből áll:

A költségvetési számvitel adatai alapján összeállított:

- költségvetési jelentés,
- maradvány kimutatás,
- adatszolgáltatás a személyi juttatások, foglalkoztatottak és a választott tisztségviselők összetételéről,
- adatszolgáltatás a társadalombiztosítás pénzügyi alapjaiból folyósított egyes ellátások és támogatások előirányzatáról és teljesítéséről tárgyú űrlapok.

A pénzügyi számvitel adatai alapján összeállított:

- mérleg,
- eredménykimutatás,
- kiegészítő melléklet.

3.5. Költségvetési jelentés készítési kötelezettség

A költségvetési jelentés tartalmazza:

- az eredeti és módosított előirányzatokat,
- az azokra vonatkozó követeléseket,
- kötelezettségvállalásokat, más fizetési kötelezettségeket,
- az előirányzatok teljesítését,
- a teljesített bevételek és kiadások kormányzati funkciók szerinti megoszlását,
- azoknak a kormányzati funkciók rendjében meghatározott mutatószámait.

A fejezeti kezelésű előirányzatokról a költségvetési jelentést a központi költségvetésről szóló törvényben feltüntetett előirányzatokként kell elkészíteni.¹⁹

¹⁹ A Honvédelmi Minisztérium fejezet egységes számviteli politikájának szabályzata 1. melléklet a 33/2021. (HK 1/2022.) HM KÁT szakutasításhoz

3.6. Mérlegjelentési kötelezettség

A mérleg fordulónapi záró eszköz-, kötelezettség- és tőkeegyenlegét mutatja. Egy vállalkozás likviditásának és pénzügyi tartalékainak megítélésére szolgál. Ebből a jelentésből többféle likviditási mutató is levezethető.²⁰

A honvédelmi szervezeteknek mérlegjelentési kötelezettségük van az Ávr. szerint. Időközi mérlegjelentést kell készíteniük az eszközeik és forrásaik alakulásáról, amelyet a főkönyvi kivonat állományi számláinak adataiból állítanak össze negyedévenként. Az időközi mérlegjelentést a tárgynegyedévet követő hónap 20. napjáig, a negyedik negyedévre vonatkozó mérlegjelentést gyorsjelentésként a tárgynegyedévet követő február 5-éig, és az éves jelentést pedig az éves beszámolóval egyidejűleg kell a HM VGH-nak a Kincstár által a biztosított elektronikus adatszolgáltató rendszerbe feltöltenie.²¹

A honvédelmi szervezetek az éves elszámolásokra vonatkozóan a mérlegjelentés 1B) A részesedések és a részesedések utáni osztalékok megnevezésű kimutatásának rögzítésével a tárgyévet követő év július 15-éig, valamint november 15-ig adatszolgáltatást teljesítenek a HM VGH részére. A HM VGH a felülvizsgálatot követően a kimutatást a Kincstár által működtetett elektronikus adatszolgáltató rendszerbe feltölti.²²

²⁰AccountingTools – Accounting reports definition <https://www.accountingtools.com/articles/what-are-accounting-reports.html> (Letöltés: 2024.09.24)

²¹ A Honvédelmi Minisztérium fejezet egységes számviteli politikájának szabályzata 1. melléklet a 33/2021. (HK 1/2022.) HM KÁT szakutasításhoz

²² Barkó Edina: Honvédelmi Minisztérium számviteli szabályozása, beszámolási rendje Budapest, 2010 pp. 19.

4. A SZÁMVITEL, MINT A GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEK INFORMÁCIÓS RENDSZERÉNEK NÉLKÜLÖZHETETLEN ELEME

A piacgazdaság működéséhez elengedhetetlen, hogy a piac szereplői számára döntéseik megfelelő kialakítása érdekében tárgyilagos, összehasonlítható adatok álljanak rendelkezésre mind a vállalkozók, mind a nem nyereségorientált szervezetek és az egyéb gazdálkodást folytató szervezetek vagyoni, pénzügyi, továbbá jövedelmi helyzetéről, ezen kívül azok alakulásáról. Ezeket az információkat a számvitel szolgáltatja, ezen kívül a piaci szereplők rendelkezésére bocsátja.

A számvitel a tájékoztatás egyik legfontosabb eszköze, ami biztosítja a pia szereplői részére a cég vagyonának alakulásáról, a vagyonhasznosítás eredményességéről szóló információkat.

A számvitel lényegi célkitűzése következésképpen a tájékoztatás, az információk előállítása, továbbá közzététele. magától értetődő módon nem elégséges az információkat előállítani, hanem meg is kell azokat érteni, továbbá létfontosságú a gazdasági életben, hogy képesek legyünk ezen információk hasznosítására. Ezen megközelítésben a számvitel kommunikációs nyelvként értelmezhető, melynek „megértése” a pénzügyi-számviteli, jellemzően a gazdaság szakemberek részére elengedhetetlen.

Két féle számvitelt különböztetünk meg, annak függvényében, hogy a szolgáltatott információnak ki az elsődleges címzettje.

A pénzügyi számvitelt a számviteli törvény szabályozza, mivel alapvető módon a piaci szereplők részére nyújt információkat.

A vezetői számvitel a vállalkozás vezetői információs szegmense biztosítja nekik az információk megalapozottságát, segítve őket döntéseik meghozatalában.

A két számvitel kettéválásának az oka pedig az, hogy a piac különböző szereplőinek, a piacon betöltött szerepükből adódóan más-más információk szükségesek, továbbá a vezetőknek és a tulajdonosoknak az érdeke is eltérő lehet. A különféle érdekellentétek feloldása miatt történik a törvényi szabályozás. Így a számviteli beszámolóban olyan információk vannak feltüntetve, amelyek valamennyi érdekelt igényeinek eleget tesznek. A számviteli törvény azt is biztosítja hogy a beszámolóban közzé tett adatok egységesek és minden érdekelt számára érthetőek legyenek.

5. A HM KÖLTSÉGVETÉS GAZDÁLKODÁSI INFORMÁCIÓS RENDSZER

A HM KGIR bevezetését, felépítését, működési elveit jelenleg a Honvédelmi Minisztérium fejezet Költségvetés Gazdálkodási Információs Rendszeréről szóló 27/2020. (V.15.) HM utasítás szabályozza (továbbiakban utasítás). Ebben az utasításban fektették le a rendszer alapelveit. Meghatározásra került annak rendeltetése, felépítése, célja, feladata.

A HM KGIR egy integrált információs rendszer, amely arra szolgál, hogy békeidőszakban a szolgáltatásai által biztosítsa az egységes információs szolgáltatást szervezeti és vezetői szinten a költségvetés gazdálkodás területein, így segíti elő a szakterületre vonatkozó adatok gyors, pontos, egységes gyűjtését, feldolgozását, értékelését, kezelhető formában történő megjelenítését.

„Képes elemi adatokat gyűjteni, feldolgozni, információt szolgáltatni, listákat és lekérdezéseket készíteni a pénzügyi- és számviteli munka, az emberi erőforrás menedzsment és a logisztikai biztosítás területén.”²³

A HM KGIR jelenlegi rendszerét az elmúlt években több program is megelőzte. 2009. december 31-ig az Oracle alapú rendszer működött a HM fejezetnél, majd átállás történt 2010. január 01-től az SAP alapú pénzügyi-számviteli alrendszerre. A vagyongazdálkodás esetében viszont az ESZKÖZ program alkalmazása volt használatban. 2019. január elsejével bevezetésre és alkalmazásra került a HM KGIR logisztikai alrendszere, amely ezzel az ESZKÖZ programot felváltotta. A jelenleg alkalmazotti HM KGIR 2021. január elsején alakult ki, amikor a pénzügyi- számviteli alrendszer és a logisztikai alrendszer egy környezetre történő átállása megtörtént.

²³ Barkó Edina: Honvédelmi Minisztérium számviteli szabályozása, beszámolási rendje Budapest 2010 pp.25.

A HM KGIR. mint integrált információs rendszer az alábbi tíz alrendszert foglal magába:

- a Szervezési alrendszert,
- a Munkaköri Követelmények alrendszert,
- a Humán Erőforrás-gazdálkodási alrendszert,
- a Fegyelmi alrendszert,
- a Személyi Pénzbeli Járandóságok alrendszert,
- a Pénzügyi- Számviteli alrendszert,
- az Üzemeltetési és Alkalmazásfelügyeleti alrendszert,
- az Adattárház alrendszert,
- az Ügyfélszolgálati alrendszert (a továbbiakban: ÜSZR),
- a Logisztikai alrendszert.²⁴

²⁴ 27/2020.(V. 15.) HM utasítás a Honvédelmi Minisztérium fejezet Költségvetés Gazdálkodási Információs Rendszeréről

6. A HONVÉDELMI MINISZTERIUM FEJEZETI BESZÁMOLÓJÁNAK INTÉZMÉNYI SZINTŰ ALÁTÁMASZTOTTSÁGA

6.1. Leltár

Az éves beszámoló hitelessége érdekében minden évben a költségvetési beszámoló mérleg űrlapjának minden egyes sorát alá kell támasztani leltárral.

A leltárnak részletesnek kell lennie és tételesen, ellenőrizhető módon tartalmaznia kell, hogy a december 31-i fordulónapon a honvédelmi szervezetnek mennyi meglévő eszköze van, továbbá, hogy milyen értékben rendelkezik immateriális javakkal, követelésekkel, idegen helyen tárolt, letétbe helyezett eszközökkel, valamint forrásokkal.

A leltározás célja, hogy biztosítsa a mérleg valóságát, valamint, hogy meg lehessen állapítani a tényleges vagyoni helyzetet. A leltárral ellenőrizni tudjuk a könyvelést és a nyilvántartásokat, meg tudjuk vizsgálni, hogy a beszámolóhoz kapcsolódó tevékenységek mennyire szakszerűen és gondosan vannak ellátva. Célja még a tulajdon védelme, illetve, hogy kár esetén a megfelelő anyagi felelősöket, tudjuk elszámoltatni.

Dolgozatom szempontjából lényeges, hogy az analitikus nyilvántartásokat leltárakkal kell alátámasztani, és az analitikus nyilvántartásoknak meg kell egyezniük a főkönyvi könyveléssel.²⁵

6.2. Analitika

A Magyar Honvédség szervezeteinél kötelező analitikus nyilvántartásokat vezetni. Az analitikus nyilvántartások arra szolgálnak, hogy a főkönyvvel egyezően biztosítsák a beszámoló, időközi mérlegjelentések és a költségvetési jelentések alátámasztottságát. A HM fejezet egységes számviteli politikájának szabályzatában meg van határozva, hogy a honvédelmi szervezeteknek milyen módon kell vezetniük az analitikus nyilvántartásokat.

A HM KGIR logisztikai alrendszer alkalmazásával a honvédelmi szervezetek nyilvántartást vezetnek az immateriális javakról, az ingatlanokról, a gépekről, berendezésekről, felszerelésekről, a járművekről, a tenyészállatokról, a beruházásokról, felújításokról és a készletekről.²⁶

²⁵ Leltározási és leltárkészítési szabályzat 1. függelék a 33/2021 (HK 1/2022) HM KÁT szakutasításhoz 5.pont

²⁶ A Honvédelmi Minisztérium fejezet egységes számviteli politikájának szabályzata 1. melléklet a 33/2021. (HK 1/2022.) HM KÁT szakutasításhoz

A HM KGIR Pénzügyi - Számviteli alrendszer alkalmazásával a beérkezett számlákról és előzetesen felszámított Áfa nyilvántartásról, a kimenő számlákról és kiszámlázott Áfa nyilvántartásról készítenek analitikát. Továbbá a vevőkről, szállítókról, a dologi kiadásokról főkönyvi számlánként és Áfa kulcsenként. Valamint, a kötelezettségvállalásokról, a követelés jellegű sajátos elszámolásokról, az egyéb sajátos eszközoldali elszámolásokról, a kötelezettség jellegű sajátos elszámolásokról és az egyéb sajátos forrásoldali elszámolásokról vezetnek nyilvántartásokat.²⁷

A HM KGIR-on kívül egyéb nyilvántartás alkalmazásával is vezetnek analitikus nyilvántartást az értékpapírokról, az adott kölcsönökről, az illetményelőlegekről, a letétekről, az előirányzat maradványokról és a kifizetett előlegekről, ha nincs HM KGIR végpont.²⁸

A részletező nyilvántartásoknak, vagyis analitikáknak az elkészítésekor tartalmi szempontból figyelembe kell venni egy kötelező minimumot, amelyet az Áhsz 14. melléklete meghatároz. Ebben a mellékletben fel van sorolva, hogy melyek azok az információk, amelyeket legalább tartalmaznia kell:

- az előirányzatok nyilvántartásának,
- a kötelezettségvállalások és más fizetési kötelezettségek nyilvántartásának,
- a követelések nyilvántartásának,
- az adott és kapott előlegek nyilvántartásának,
- a pénzeszközök és a sajátos elszámolások nyilvántartásának,
- az immateriális javak nyilvántartásának,
- a tárgyi eszközök nyilvántartásának,
- az értékpapírok és részesedések nyilvántartásának,
- a koncesszióba és vagyionkezelésbe adott eszközök nyilvántartásának,
- illetve, a készletek nyilvántartásának.²⁹

²⁷ A Honvédelmi Minisztérium fejezet egységes számviteli politikájának szabályzata 1. melléklet a 33/2021. (HK 1/2022.) HM KÁT szakutasításhoz

²⁸ A Honvédelmi Minisztérium fejezet egységes számviteli politikájának szabályzata 1. melléklet a 33/2021. (HK 1/2022.) HM KÁT szakutasításhoz

²⁹ 4/2013. (I.11) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről 14. melléklet

6.3. Időközi mérlegjelentések és költségvetési jelentések

Az analitikus nyilvántartásokat, a pénzügyi éven belül többször egyeztetni kell a főkönyvi könyveléssel. Havi (a tárgyhót követő hónap 15. napjáig), negyedéves (a tárgynegyedévet követő hónap 15. napjáig) és éves (a mérlegkészítés időpontjáig) szintű egyeztetéseket kell végrehajtani.

Az időközi mérlegjelentések és a költségvetési jelentések elkészítésének a rendjéről a Honvédelmi Miniszter miniszteri körlevélben rendelkezik, meghatározza az általános rendelkezéseket, hogy az időközi mérlegjelentések és a költségvetési jelentések összeállításának mik az általános feladatai. Megszabja az intézményi-, a fejezeti kezelésű előirányzatok-, a megszűnő honvédségi szervezetek-, és a HM költségvetési fejezet mérlegjelentésének és költségvetési jelentésének összeállításának módját.

Az említett miniszteri körlevélből a HM VGH főigazgatója intézkedést készít, amelyben a körlevelet kiegészítve részletesebb útmutatást ad, amely alapján elkészíthetők a jelentések.

Az egyes időszakokban a különböző területeknek más-más meghatározott feladatuk van.

6.3.1. Havi egyeztetési és zárlati feladatok

A havi egyeztetési és zárlati feladatok keretében dolgoznak a pénzügyi és számviteli szervezeti egységek, a logisztikai szakterületek a pénzügyi-számviteli szervezeti egységgel együttműködve, valamint a HM VGH.

A pénzügyi és számviteli referatúráknak számos lényeges feladatuk van a havi egyeztetési és zárlati feladatoknál. Például a pénztárszámla egyeztetése az időszak utolsó pénztárjelentésének záró adataival, vagy a kincstári körön belüli, illetve kívüli számlák egyeztetése, az áfa bevallással kapcsolatos feladatok elvégzése, valamint ide tartozik az előirányzat módosítások, átcsoportosítások egyeztetése a rendező levelek alapján, valamint az irányító szerv előadójával, a logisztikai szakterülettel együttműködve. Ebben a szakaszban a logisztikai szakterületek is látnak el feladatokat. Ők egyeztetik az előirányzat nyilvántartással a HM KGIR-ban már könyvelt előirányzatokat, előirányzat módosításokat, és átcsoportosításokat. Ezen kívül a kötelezettségvállalásokat is egyeztetik a kötelezettségvállalások nyilvántartással. Amennyiben eltérést fedeznek fel akár az előirányzatoknál, akár a kötelezettségvállalásoknál, akkor tisztázzák ennek okát, majd kezdeményezik a javításokat és a pontosításokat a HM KGIR-ben, illetve a nyilvántartásban is végrehajtják.

A HM VGH-nak ebben a fázisban is vannak kötelezettségei, mint például a javító könyvelések végrehajtása, havi értékcsökkenés futtatása, időszakos költségvetési jelentés összeállítása. Feladata közé tartozik még, hogy a könyvviteli számlákon feltüntetett járulékokat és más közteher kötelezettségeket egyeztesse a bevallásokban szereplő adatokkal.³⁰

6.3.2. Negyedéves egyeztetési és zárlati feladatok

A negyedéves egyeztetési és zárlati feladatokban a logisztikai szakterületek már nem kapnak szerepet, csak a pénzügyi-számviteli szervezeti egységek és a HM VGH akik ezen feladatok elvégzésén dolgoznak.

Az analitikus nyilvántartások fontos szerepet játszanak a negyedéves egyeztetési és zárlati feladatok végrehajtásánál, ugyanis a pénzügyi-számviteli szervezeti egységeknek a követelés jellegű sajátos elszámolások főkönyvi számlák forgalmát egyeztetniük kell a név szerinti analitikus nyilvántartásokkal. Ők foglalkoznak még azzal is, hogy a negyedéves áfa bevallást és az egyéb adóbevallást készítő intézmények adóbevallásának adatait egyeztessék a tényleges adó befizetésekkel és a Nemzeti Adó és Vámhivatal által nyilvántartott adófolyószámlákkal.

A HM VGH állítja össze a negyedéves mérlegjelentéseket, és a negyedéves gazdaságstatisztikai jelentéseket, végrehajtja az állományváltozások könyvelését, végrehajtja az egyszerűsített értékelési eljárás alá vont követelések esetén az értékvesztés és annak visszairása elszámolását az egységes rovatrend rovataihoz kapcsolódóan vezetett nyilvántartási számlákon és a könyvviteli számlákon.

6.3.3. Éves egyeztetési és zárlati feladatok

Az éves egyeztetési és zárlati feladatok végrehajtása szintén a pénzügyi-számviteli szervezeti egységek és a HM VGH feladata, csakúgy, mint a negyedéves.

Az éves egyeztetési és zárlati feladatok közé tartozik az év végi leltár végrehajtása, amely a beszámoló mérleg sorait támasztja alá. A pénzügyi-számviteli szervezeti egységeknek két lényeges feladata van ebben a szakaszban, az egyik, hogy ezeknek a leltáraknak a jegyzőkönyveiben dokumentált leltárkülönbségeket elszámolják, és az analitikus nyilvántartásokon átvezessék.

³⁰A Honvédelmi Minisztérium fejezet egységes számviteli politikájának szabályzata 1. melléklet a 33/2021. (HK 1/2022.) HM KÁT szakutasításhoz

A másik feladata pedig, hogy egyeztessék a kötelezettségvállalások analitikus nyilvántartás adatait a HM KGIR-ban rögzített adatokkal, végül összeállítják a kötelezettségvállalás leltárt és megküldik a HM VGH felé. A HM VGH szerepe is kulcsfontosságú ebben a szakaszban, ugyanis az éves költségvetési beszámolót a HM VGH készíti el, valamint végrehajtja az év végi értékelési feladatokat, amely keretében értékeli és könyveli a követelés- és kötelezettség jellegű sajátos elszámolásokat.

6.4. A leltárakban és az analitikákban megfigyelhető hibák

A honvédelmi szervezetek által beküldött pénzügyi leltárakban az év végi egyeztetések során merülnek fel különböző könyvelési problémák. Például az előlegekkel kapcsolatos feladatokban gyakran jelenik meg többféle probléma, előfordul, hogy számolási hibát ejtenek, mint az alábbi ábrán ahol a 3651660000 számú jogalap nélküli kifizetésekre adott egyéb előlegek megnevezésű főkönyvi számla záró egyenlegébe 7 310 242 Ft-ot írtak viszont a leltár soraiból tisztán látszik, hogy ennek a főkönyvi számlának 6 698 716 Ft-os egyenlege van, a tartozik oldalon.

KIMUTATÁS*

3651660000 számú Jogalap nélküli kifizetésekre adott egyéb előlegek megnevezésű főkönyvi számla záró egyenlegéről.

2016 évi nyitó T v. K: 6 022 005 Ft.
Tartozik forgalom + v. - 4 237 668 Ft.
Követel forgalom + v. - 2 949 431 Ft.
2016 évi záró T v. K: 7 310 242 Ft.

A záró egyenleg megoszlása:

A GAZDASÁGI ESEMÉNY				
Időpontja			Tartalma	Formája
ÉV	HÓ	NAP	/rövid azonosításra szolgáló leírás/	Kifizetés; T Befolyás; K
			Összesen:	7 004 479,- 305 763,-
			EGYENLEG T v. K:	7 310 242,-

3. számú ábra Jogalap nélkül kifizetésekre adott egyéb előlegek összegbeli eltérés³¹

Előfordul olyan hiba is, amikor a főkönyvi összeg megegyezik a leltárban feltüntetett összeggel, viszont a leltár sorai hiányosak, vagy szinte semmilyen érdemleges információval nem szolgálnak. A következő ábrán egy ilyen kivétlnivalót szemléltetnek. Ahogy látni lehet, az összeg helyes, de nincs részletezve, hogy a 6 989 820 Ft-os záró egyenleg milyen gazdasági eseményekből tevődik össze, pedig a leltárban ezeket ismertetni kell.

³¹ Forrás: Intézményi szintű leltár

7. HONVÉDELMI MINISZTERIUM VÉDELEMGAZDASÁGI HIVATAL

Dolgozatom szempontjából fontos megemlítenem a HM Védelemgazdasági Hivatalt, mivel egy olyan költségvetési szerv, amely a Honvédelmi Minisztérium háttérintézményeként működik. Egyes szervezeti egységei katonai igazgatási és hatósági feladatkörrel is rendelkeznek, amelyek jogszabályban vannak meghatározva. Alaptevékenysége Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme, a nemzetközi szerződésekben rögzített közös védelmi és békefenntartó feladatok végrehajtása, valamint a nemzetközi jog szabályainak megfelelő humanitárius tevékenység. A honvédelmi tárca központi pénzügyi, számviteli, beszerzési és infrastrukturális ellátó szervezeteként eljárva a jogszabályokban és a közjogi szervezetszabályozó eszközökben a rá ruházott tervezési, ajánlási, engedélyezési, szakértői ellenőrzési és felügyeleti jogköröket gyakorolja. A központi költségvetés XIII. fejezetét érintő az államháztartás működése szempontjából központi igazgatás hatáskörébe tartozó feladatok szakmai irányítása és felügyelete.³⁴

Feladatai közé tartozik továbbá átfogó pénzügyi és számviteli támogatás nemzetközi szervezetekben vagy azokkal együtt működő ország képviselők számára. Minden évben elkészíti, összesíti és benyújtja a Magyar Államkincstárnak a honvédelmi fejezet költségvetési beszámolóját, időközi mérlegjelentéseit és havi költségvetési beszámolóit, valamint karbantartja a honvédelmi tárca számviteli politikáját.

Ellátja a HM KGIR üzemeltetési és fejlesztési feladatait. Azokban a beszerzési eljárásokban, amelyek a HM VGH beszerzési felelősségi körébe tartoznak, központosított feladatokat lát el Központi logisztikai beszerzési, importbeszerzési és beruházási feladatok ellátása.

A költségvetési és pénzügyi főigazgató-helyettes közvetlen irányítása alá tartozó szervezeti elem a Költségvetési, Számviteli és Ellenjegyzési Igazgatóság (továbbiakban: KSZEI), így a szakmai munkát és az igazgatóságok működését is ő irányítja a KSZEI feladatrendszerén belül.³⁵

³⁴Értelmező rendelkezések a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal szervezeti és működési szabályzatához 1. számú melléklet

³⁵ Értelmező rendelkezések a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal szervezeti és működési szabályzatához 1. számú melléklet

7.1. A Költségvetési, Számviteli és Ellenjegyzési igazgatóság

A KSZEI az alábbi szervezeti egységeket tartalmazza:

- Központi Költségvetési és Finanszírozási Osztály (továbbiakban: KKFO),
- Személyi Járandóság-gazdálkodási Osztály (továbbiakban: SZJO),
- Intézménygazdálkodási Osztály (továbbiakban: IGO),
- Központi Gazdálkodást Támogató Osztály (továbbiakban: KGTO),
- Számviteli Osztály (továbbiakban: SZVO),
- Ellenjegyzési Osztály (továbbiakban: EJO).³⁶

Dolgozatomban a fent felsoroltak közül három osztállyal foglalkozom részletesebben. A KKFO-val, az SZJO-val, illetve az SZVO-val.

7.2. A Központi Költségvetési és Finanszírozási Osztály

Rendeltetése, a költségvetési tervjavaslat összeállítása a HM fejezet személyi juttatásairól, illetve azok járulékairól. Szükséges és indokolt esetben pénzügyi szakmai javaslatok kidolgozása a HM politikai és szakmai felsővezetői beavatkozásokhoz, a tárca gazdálkodási egyensúlyának fenntartása érdekében. Beszámolás a fejezet éves költségvetésének teljesítéséről, az elszámolás szakmai irányítása, adatszolgáltatások összeállítása a fejezeti költségvetéssel kapcsolatban. Folyamatos kapcsolattartás és együttműködés a Magyar Államkincstárral és a Pénzügyminisztériummal annak érdekében, hogy a tárca szervezeteinek a finanszírozása és biztosítása zavartalanul működjön.

Nyilvántartsa és kezelje a honvédelmi tárca fejezeti és intézményi előirányzat-felhasználási keretszámláit és forintszámláit. A kincstári számlák forgalmának könyvelése. Felügyelje, és egy helyen koncentrálja a közvetlen támogató és előkészítő funkciókat és a központi logisztikai előirányzataival történő gazdálkodást. Adatszolgáltatások készítése a HM VGH és a HM tárca vezetése részére, a központi logisztikai beszerzéseknek, és az ehhez kapcsolódó kötelezettségvállalásoknak a figyelemmel kísérése.

³⁶ Értelmező rendelkezések a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal-szervezeti és működési szabályzatához pp11-12

Azoknak az előirányzat igényeknek a vizsgálata, amelyeket a haderőfejlesztési feladatokra megállapítottak, ezt követően adott jogszabályokban, illetve utasításokban meghatározott szabályok betartásával részt vesz a költségvetés megtervezésében és annak végrehajtásában.³⁷

7.3. Személyi Járandósági Osztály

Rendeltetése, a HM fejezet fejezeti szintű gazdálkodásának irányítása a személyi kiadások tekintetében, a személyi kiadásokhoz kapcsolódó előirányzatok tervezése, a felhasználás monitoringozása, a lehetséges felhasználás előrejelzése, a személyi célelőirányzatokkal kapcsolatos kérelmek, és azok elszámolásának vezetése. A XIII. HM fejezet elszámolási adatszolgáltatásainak az összeállítása. Az Osztály rendeltetéséhez kapcsolódik még a honvédelmi alkalmazotti beralapok kiadása, azok nyilvántartása, valamint az ide kapcsolódó teljeskörű, elkülönített előirányzatok biztosítása.³⁸

7.4. A Számviteli Osztály

Rendeltetése, hogy kialakítsa a Honvédelmi Minisztériumi fejezet számviteli politikáját és számviteli rendjét, valamint azokat a szabályzókat, utasításokat, intézkedéseket, tájékoztatókat és segédleteket kidolgozza, előkészítse kiadásra, és folyamatosan napra készen tartsa, amelyek a fejezeti szintű számviteli tevékenységet érintik. Az államháztartási szabályok szerint összesített költségvetési beszámoló, időközi költségvetési- és mérlegjelentések elkészítésének a megszervezése, azok összeállítása, valamint a jóváhagyásra történő előkészítése, úgy, hogy a költségvetési törvény szerkezeti rendjének megfelelő részletezettségű legyen.

A HM VGH vezetői valamint a referensek számára biztosítsa a számviteli információkat, illetve törvényben és jogszabályban előírtak által adatszolgáltatási kötelezettsége van honvédelmi tárca szinten. Részt vesz a HM KGIR pénzügyi számviteli és logisztikai alrendszer működtetésében, az ahhoz kapcsolódó rendszergazdai és help-desk feladatok ellátásában. Könyveli a pénzügyi referensi számlarögzítéseket, ezeket jóváhagyja a HM KGIR-ben és elindítja a számlák átutalását a MÁK részére.

³⁷ A Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal Költségvetési, Számviteli és ellenjegyzési Igazgatóság szervezeti elemeinek rendeltetése és feladatai 7. sz. mell. a HM VGH SZMSZ-hez.

³⁸ A Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal Költségvetési, Számviteli és ellenjegyzési Igazgatóság szervezeti elemeinek rendeltetése és feladatai 7. sz. mell. a HM VGH SZMSZ-hez.

8. KÖLTSÉGVETÉSI BESZÁMOLÓ

A költségvetési beszámoló összeállításához minden évben kiad a HM VGH főigazgatója egy tájékoztatót, amit minden beszámoló készítési kötelezettséggel rendelkező honvédelmi szervezetnek megküldenek és ők ezek alapján a szükséges adatszolgáltatásokat az éves költségvetési beszámolójuk összeállításához megküldenek a HM VGH-ra. A honvédelmi szervezetek beszámolóit a Magyar Államkincstár által rendelkezésre bocsátott és a HM VGH által a MAKK11 szerveren biztosított rögzítő és ellenőrző program felhasználásával (továbbiakban: K11) kell elkészíteni.³⁹

A K-11-es program használata során az egyik legfontosabb lépés az úgynevezett törzs lista (JO állomány) rögzítése, mely tartalmazza az adott honvédelmi szervezet azonosító adatait, úgy mint cím, alcím, PIR-törzsszám, a gazdálkodására vonatkozó adatok, címe stb. A rögzítésnél lehetőség van törzs lista leválogatására, majd az újbóli betöltésére, így nem kell mindig újra felvinni a paramétereket. A JO állományt a kincstár küldi meg.

Ezen adatok alapján kerül beazonosításra minden szervezet. Ezt követően kerülhet sor a programban az egyes űrlapok rögzítésére. Ha minden kitöltésre kerülő űrlapban szerepelnek adatok, a program segítségével lehetőség nyílik ezen adatok ellenőrzésére. A K-11-es programban ugyanis előre beprogramozott űrlapok közötti illetve űrlapon belüli egyezőségek vizsgálatára van lehetőség. Az ellenőrzési menüpontot elindítva automatikusan ellenőrzésre kerülnek a bevitt adatok. A hibaüzenetek kódszámokkal jelölve kerülnek kiírásra, amiket az előre kinyomtatott hibalista alapján be lehet azonosítani és így lehetőség nyílik a hiba okának felderítésére, javítására.⁴⁰

³⁹ Honvédelmi Miniszteri körlevél a 2021. évi éves költségvetési beszámoló elkészítésének rendjéről 6. pont

⁴⁰ Barkó Edina: Honvédelmi Minisztérium számviteli szabályozása, beszámolási rendje Budapest, 2010 pp.56.

8.1. Intézményi költségvetési beszámoló átvétele, felülvizsgálata

A 2023. évi költségvetési beszámolók átvételét, felülvizsgálatát és összesítését, egy, a HM VGH által a beszámolók átadás-átvételre összeállított ütemtervalapján (amelyet a HM VGH elektronikus úton biztosít a honvédelmi szervezetek részére) hajtják végre.

A pénzügyi és számviteli szervezeti egységek a HM KGIR-ből kinyomtatott főkönyvi kivonatot vizsgálják felül. A HM VGH KSZEI Számviteli Osztálya a honvédelmi szervezetek által felülvizsgált főkönyvi adatok alapján készíti el azok beszámolóit.⁴¹

A beszámolási feladatok teljesítéséért, tartalmáért és megfelelőségéért az intézményi beszámolók tekintetében a honvédelmi szervezet vezetője felel, míg a HM költségvetési fejezet beszámolójának összesítése vonatkozásában a HM VGH főigazgatója felel.⁴²

Az irányító szerv legkésőbb 2024. február 28-ig megkezdi a beszámolók átvételét.⁴³ Húsz napon belül a HM VGH a felülvizsgálást elvégzi, majd a szükséges javítások és kiegészítések elrendelése után jóváhagyja a K11 programban.

A felülvizsgálat során ellenőrizni kötelesek a főkönyvben szereplő mindazon adatot, amelynek ellenőrzéséhez információval rendelkeznek. Különös hangsúlyt fektetnek a jóváhagyott előirányzatokra, a kiutalt támogatás összegének helyességére, a jóváhagyott maradvány felhasználásának könyvelésére, az előirányzat felhasználási-keret számla 2023. december 31-i egyenlegére.

A főkönyvek felülvizsgálata során feltárt hibákat javíttatni kell a költségvetési beszámoló elkészítőjével.⁴⁴

„A HM VGH a felülvizsgált intézményi költségvetési beszámolókat, valamint a fejezeti kezelésű előirányzatokról összeállított beszámolókat összesíti és az összesített beszámolókat 2024. március 20-áig feltölti a Kincstár által működtetett elektronikus adatszolgáltató rendszerbe, valamint a beszámolókat alátámasztó, a könyvelési rendszerből előállított teljes főkönyvi kivonatot elektronikus úton megküldi a Kincstár részére.”⁴⁵

⁴¹ Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal tájékoztató a 2021. évi éves költségvetési beszámoló összeállításához

⁴² Honvédelmi Miniszteri körlevél a 2023. évi éves költségvetési beszámoló elkészítésének rendjéről 4. pont

⁴³ Honvédelmi Miniszteri körlevél a 2023. évi éves költségvetési beszámoló elkészítésének rendjéről 2/7. pont

⁴⁴ Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal tájékoztató a 2023. évi éves költségvetési beszámoló összeállításához pp. 2.

⁴⁵ Honvédelmi Miniszteri körlevél a 2023. évi éves költségvetési beszámoló elkészítésének rendjéről 5. pont

„A költségvetési szerv az elektronikus adatszolgáltató rendszerben jóváhagyott adattartalmú aláírt éves költségvetési beszámolóját a Kincstár általi elfogadását követő húsz napon belül megküldi az irányító szervnek, amely azt - a felülvizsgálat elvégzését igazoló személy aláírásával ellátva - a költségvetési szervnek tíz napon belül visszaküldi.”⁴⁶

A Kincstár a feltöltött költségvetési beszámolókat felülvizsgálja, és csak abban az esetben fogadja el az éves költségvetési beszámolót, ha az megfelel az Áhsz.-ben előírt követelményeknek tartalmilag, illetve formailag is. ⁴⁷ Abban az esetben, ha a Kincstár adattartalmilag hiányosságot talál az éves költségvetési beszámolóban, akkor elrendeli a javítást, vagy a kiegészítést, amelyet legfeljebb hét munkanap alatt el kell végezni. Amennyiben a javítás a meghatározott időtartamban megvalósul, és a javítás, vagy a kiegészítés megfelelő, akkor a Kincstár három napon belül elfogadja az adatszolgáltatást. Viszont, ha nem teljesül a javítás, kiegészítés határidőn belül, abban az esetben az adatszolgáltatás határidőben be nem nyújtott adatszolgáltatásnak minősül.⁴⁸

⁴⁶ 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről 32 § (1a)

⁴⁷ 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről 35 § (1) és (2)

⁴⁸ 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről 35 § (3)

8.2. Intézményi költségvetési beszámoló felépítése

A 2023. évi éves költségvetési beszámolónak tartalmaznia kell a következőket:

1. számú táblázat

Az éves költségvetés beszámoló űrlapjai

Sorszám (űrlap)	Megnevezés
-	Fedlap
01.	Beszámoló K1-K8. Költségvetési kiadások
02.	Beszámoló B1-B7. Költségvetési bevételek
03.	Beszámoló K9 Finanszírozási kiadások
04.	Beszámoló B8. Finanszírozási bevételek
05.	Teljesített kiadások kormányzati funkcióként
06.	Teljesített bevételek kormányzati funkcióként
07.	Maradványkimutatás
08.	Adatszolgáltatás a személyi juttatások és a foglalkoztatottak, választott tisztségviselők összetételéről
09.	A létszám funkciócsoportonkénti megoszlása
12.	Mérleg
13.	Eredménykimutatás
15.	Kimutatás az immateriális javak, tárgyi eszközök, koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök állományának alakulásáról
16.	Az eszközök értékvesztésének alakulása
17/a.	Tájékoztató adatok

Forrás: Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal tájékoztató a 2023. évi éves költségvetési beszámoló összeállításához

A tájékoztató részletes információt nyújt arról, hogy az egyes űrlapokat hogyan, és milyen részletességgel kell kitölteni.

Az önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv éves költségvetési beszámolója a saját és a hozzárendelt önállóan működő költségvetési szerv éves költségvetési beszámolóját összevontan tartalmazza. Az elemi költségvetés készítésére kötelezett önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv külön-külön is köteles elkészíteni saját és a hozzárendelt önállóan működő költségvetési szerv éves költségvetési beszámolóját. Az önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv éves összevont költségvetési beszámolója nem tartalmazhatja a hozzárendelt, gazdasági szervezettel nem rendelkező önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv éves költségvetési beszámolóját.

Az önállóan működő és gazdálkodó költségvetési gazdálkodást folytató szervekről annyi beszámoló garnitúrát kell kitölteni, ahány jóváhagyott költségvetéssel rendelkeznek a következők figyelembevételével:

A beszámoló csak az alábbi címek (alcímek) szerinti bontásban készíthető el:

- 1/1. alcím Honvédelmi Minisztérium igazgatása,
- 1/2. alcím Egyéb HM szervezetek,
- 2. cím Magyar Honvédség,
- 3. cím Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat,
- 6. cím MH Egészségügyi Központ,
- 7. cím Kratochvil Károly Honvéd Középiskola és Kollégium,
- 8/2. alcím Fejezeti kezelésű előirányzatok - Ágazati célelőirányzatok,
- TJSZ XIII. fejezetbe sorolt tulajdonosi joggyakorló szervezetek.

A teljes körű ellátásra utalt szervezetek adatait az utalt szervezet alaptevékenységének megfelelő címen, (alcímen) kell szerepeltetni. A megszűnt költségvetési szerv pénzügyi ellátó referatúrája felelős azért, hogy az elkészített beszámolóból a szükséges űrlapok feldolgozása (összesítése) megtörténjen. A HM VGH KSZEI Számviteli Osztálya a pénzügyi és számviteli referensekkel együttműködve és a sajátosan működő gazdálkodó szervezetek pénzügyi és számviteli szervei az általuk ellátott szerv könyvelési adatairól kötelesek kitölteni a beszámoló garnitúrát.

A számszaki költségvetési beszámolóban, ahol nyitó érték szerepel, annak kötelezően meg kell egyeznie a 2022. évi éves költségvetési beszámoló záró adatával.

A pénzügyi és számviteli szervezeti egységek a HM KGIR-ből kinyomtatott főkönyvi kivonatot vizsgálják felül. A HM VGH KSZEI Számviteli Osztálya a honvédelmi szervezetek által felülvizsgált főkönyvi adatok alapján készíti el azok beszámolóit. A körlevél 4. pontjában meghatározottak szerint a honvédelmi szervezet vezetője felel.

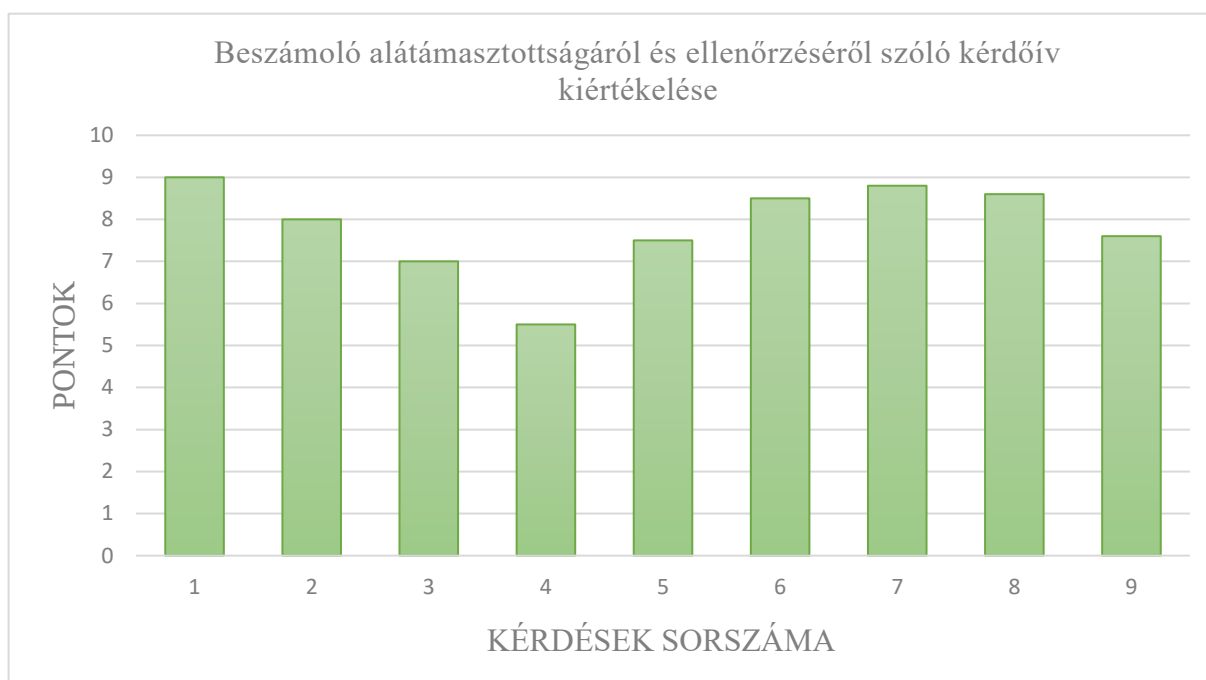
A felülvizsgálat során ellenőrizni kötelesek a főkönyvben szereplő mindazon adatot, amelynek ellenőrzéséhez információval rendelkeznek. Különös hangsúlyt fektessenek az alábbiakra:

- a jóváhagyott előirányzatokra,
- a kiutalt támogatás összegének helyességére,
- a jóváhagyott maradvány felhasználásának könyvelésére,
- az előirányzat felhasználási-keret számla 2023. december 31-i egyenlegére.⁴⁹

⁴⁹ Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal tájékoztató a 2023. évi éves költségvetési beszámoló összeállításához

9. KÉRDŐÍV EREDMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

A tanulmányaim során szerzett ismeretekkel gazdagabban készítettem egy kérdőívet a fejezeti beszámoló alátámasztottságával és felülvizsgálatával kapcsolatban. Az elkészített kérdőívet az 1. számú melléklet szemlélteti. A kérdőív 11 kérdést tartalmaz, (amelyből 2-re szöveges válasszal tudtak a kérdőív kitöltők választ adni) amely az alátámasztottságra és a beszámoló ellenőrzésére vonatkozóan került meghatározásra. A kérdőívet a HM VGH azon munkatársai között osztottam ki, akik az intézményi és az összesített számszaki beszámolókat ellenőrzik.

6. számú ábra Beszámoló alátámasztottságáról és ellenőrzéséről szóló kérdőív kiértékelése⁵⁰

A 10 fő részére kiosztott kérdőívet mindenki kitöltve visszajuttatta, melyek értékelhetőek voltak. A kérdőívem első 9 kérdésénél, úgy tudtak válaszolni a kérdőív kitöltők, hogy 1-től 10-ig terjedő skálán bejelölték az általuk választott számot. A két legszélsőségesebb válaszlehetőség (1-es, és a 10-es) jelentése minden kérdésnél meg van határozva. A beküldött válaszok eredményeit összesítettem, amelyet a 4. ábra szemlélt.

Az első kérdésre adott válasz szemlélteti, hogy a beszámoló alátámasztottságához a leltár és az analitika szinte teljes mértékben elegendő.

⁵⁰ Forrás: Saját szerkesztés

A második kérdés arra irányult, hogy a honvédelmi szervezetek által beküldött adatszolgáltatások / bekért információk esetében mennyire felelnek meg a valódiság elvének? A valódiság elve egy számviteli alapelv, amely azt a követelményt fogalmazza meg, hogy a könyvvitelben rögzített és a beszámolóban szereplő tételeknek a valóságban is megtalálhatónak, bizonyíthatóknak, kívülállók által is megállapíthatóknak kell lenniük. Értékelésüknek meg kell felelniük a számviteli törvényben előírt értékelési elveknek és az azokhoz kapcsolódó értékelési eljárásoknak. Összességében a válaszadók 50 %-a 10-ből 9-re, (ahol az 1=egyáltalán nem felelnek meg, a 10=teljes mértékben megfelelnek) és a kitöltők másik fele is inkább megfelelőre értékelte. Amiből azt a következtetést lehet levonni a honvédelmi szervezetek által beküldött adatok megfelelnek a valódiság elvének.

A harmadik a honvédelmi szervezetek által küldött beszámolót alátámasztó dokumentumoknak a részletezettségét vizsgálja. A kitöltők között van, akik szerint nem elég részletesek ez a dokumentumok, míg vannak, akik nem teljes mértékben, de megfelelőnek találják a dokumentumok részletességét. Ez abból fakadhat, hogy a beszámolókat alátámasztó analitikát az összes honvédelmi alakulat egyénileg állítja össze. Így nehéz átlagos választ adni erre a kérdésre, mivel van olyan alakulat ahol teljes mértékben részletes a beküldött analitika, és van, ahol nem tartalmaz elegendő információt.

A negyedik kérdés arra irányul, hogy a honvédelmi szervezetek által beküldött analitikákban és leltárakban mennyi hiba és hiányosság van. Az ábrán láthatjuk, hogy erre a kérdésre volt a válaszok átlaga a legalacsonyabb, ez azt jelenti, hogy átlagosan sok hiba van a beküldött adatokban.

Az ötödik kérdésre adott válaszokból kiderül, hogy a negyedik kérdésben említett hibák évről évre folyamatosan csökkennek.

A hatodik kérdés válaszaiból kiderül, hogy a kérdőív kitöltők elégedettek a beszámolót készítő szakmai munkájával.

A hetedik kérdésre adott információk alátámasztják, hogy a válaszadók a saját szakmai területüket érintően jól ismerik az összefüggéseket. Azok a munkavállalók, akik ellenőrzik a beszámolókat, a vizsgálendő űrlapok közötti összefüggéseket átlátják, azaz tudják, mit kell nézni, és hogy mit hol találhatnak meg.

A nyolcadik kérdés is az ellenőrzésre vonatkozó ismeretet vizsgálja tovább. Itt is a szakterületüket érintően a vizsgálók megfelelő kompetenciával rendelkeznek, jónak tartják a szabályozást, az elkészített kitöltési útmutatót. Valamint a beszámoló átvételét megelőzően tartott eligazításon az elhangzottak (azaz hogy mire kell figyelni) is segítséget nyújtottak.

A kilencedik kérdésnél arra voltam kíváncsi, hogy az ellenőrzést végzők szerint elegendő-e a jelenlegi személyi állomány a beszámolók felülvizsgálatához, és a válaszokból kiderül, hogy többségében meg vannak elégedve, és elegendőnek tartják a kérdőív kitöltők az ellenőrzésre kijelölt személyi állomány mértékével.

A kérdőívemben helyt kapott a felsorolt 9-en kívül, még 2 olyan kérdés, amelyre írásban adhattak választ a kitöltők. Ezekre a kérdésre adott válaszokból megfigyelhető, hogy csak nagyon ritkán történik olyan, hogy a beszámoló összeállítására a HM VGH nem megfelelő adatot kap. Valamint, az is kiderül, hogy előfordul, hogy akkor derülnek ki könyvelési hibák, amikor összeállítják a beszámolót. Ebben az esetben a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik a helyesbítés, valamint a katonai szervezet pénzügyi referatúrájával együttműködve, a hiba okát megkeresve történik a könyvelés javítása.

ÖSSZEGZÉS

Dolgozatomban ismertettem az államháztartás szervezeteinek működtetésére vonatkozó jogi szabályozás rendszerét. Megpróbáltam átfogó képet adni a HM fejezet beszámoló készítésének folyamatáról, megismertetni a beszámoló készítéshez elengedhetetlen – egész gazdálkodási évre kiterjedő – „háttér tevékenységet”.

A szakdolgozatomban megvizsgáltam a Honvédelmi Minisztérium jelenlegi beszámolási rendszerét, és folyamatait. Ugyanitt megvizsgálásra került a beszámolók alátámasztottságának vizsgálata, hogy a Magyar Honvédség szervezeteinek pénzügyi referensei milyen módon szolgáltatnak adatot ahhoz, hogy az analitikák és a leltárak egyezzenek a főkönyvvel, aminek meg kell felelnie a beszámolóban feltüntetett adatokkal. Az említett adatok szolgálnak alapul a beszámoló irányító szervi felülvizsgálatához, amit a HM VGH lát el. Dolgozatomban ismertettem a HM VGH szerepét, a témához kapcsolódóan, valamint hogy melyik osztálynak mik a főbb feladatai, ugyanis fontos szerepet játszanak az éves feladatokban a beszámoló szempontjából.

A kérdőíves felmérés eredményeiből kiderül, hogy az analitika és a leltár elegendők, ahhoz, hogy az intézményi szintű beszámolókat alátámasszák, viszont az is megfigyelhető a válaszokból, hogy a beküldött leltárak és analitikák sokszor hiányosak, vagy hibásak. Jelenleg a honvédelmi szervezetek önállóan, sajátos módon állítják össze az analitikát. A hibák elkerülése érdekében, és az ellenőrzés során történő átláthatóság végett javaslom megfontolni, hogy az elkövetkező időszakban egy egységes nyilvántartó táblázatot alkalmazzon a HM VGH Excel. formátumban, amelyet az Áhsz. alapján és saját igényeinek megfelelően ki tud alakítani. Az említett táblázatot megküldi a honvédelmi szervezetek részére kitöltési útmutatóval. Ez a módszer nagyban segítené az ellenőrzést végzők munkáját és csökkentené a hibázási lehetőség esélyét a pénzügyi referensek részéről.

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

HM - Honvédelmi Minisztérium

Ávr. - Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról kiadott 368/2011. (XII. 31.) kormányrendelet

kbt. - A közbeszerzésekről szóló törvény

KNBSZ - Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat

MH EK - Magyar Honvédség Egészségügyi Központ

COFOG kód - kormányzati funkció kód

Könyvviteli számlák - A pénzügyi könyvvizetés a számviteli alapelvek figyelembevételével, magyar nyelven, az egységes számlakeret 1-9. számlaosztályán belül vezetett számlák

HM KGIR - HM Költségvetési Gazdálkodási Információs Rendszer

Utasítás - Honvédelmi Minisztérium fejezet Költségvetés Gazdálkodási Információs Rendszeréről szóló 27/2020. (V.15.) HM utasítás

ÜSZR - Ügyfélszolgálati alrendszer

KSZEI - Költségvetési, Számviteli és Ellenjegyzési Igazgatóság

KKFO - Központi Költségvetési és Finanszírozási Osztály

SZJO - Személyi Járandóság-gazdálkodási Osztály

IGO - Intézménygazdálkodási Osztály

KGTO - Központi Gazdálkodást Támogató Osztály

SZVO - Számviteli Osztály

EJO - Ellenjegyzési Osztály

K11 - a Magyar Államkincstár által rendelkezésre bocsátott és a HM VGH által a MAKK11 szerveren biztosított rögzítő és ellenőrző program

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom, szakcikkek

- Barkó Edina: Honvédelmi Minisztérium számviteli szabályozása, beszámolási rendje Budapest, 2010
- Nyikos Györgyi: - Csányi Réka – Kézdi Árpád – Kokas Barbara: Államháztartás Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2018
- Pap Andrea: - A Honvédelmi Minisztérium gazdálkodásának aspektusai a 2005-2011 közötti időszakban Doktori (PhD) értekezés, Budapest Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2013
- Sztanó Imre Dr.: A számvitel alapjai, Budapest, 2022

Jogszabályok

- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
- 346/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet a honvédelmi szervezetek működésének az államháztartás működési rendjétől eltérő szabályairól
- 27/2020.(V. 15.) HM utasítás a Honvédelmi Minisztérium fejezet Költségvetés Gazdálkodási Információs Rendszeréről
- 4/2013. (I.11) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről

Szakutasítások, körlevelek

- A Honvédelmi Minisztérium fejezet egységes számviteli politikájának szabályzata 1. melléklet a 33/2021. (HK 1/2022.) HM KÁT szakutasításhoz
- Leltározási és leltárkészítési szabályzat 1. függelék a 33/2021 (HK 1/2022) HM KÁT szakutasításhoz
- Értelmező rendelkezések a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatalszervezeti és működési szabályzatához 1. számú melléklet
- A Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal Költségvetési, Számviteli és ellenjegyzési Igazgatóság szervezeti elemeinek rendeltetése és feladatai 7. sz. mell. a HM VGH SZMSZ-hez
- Honvédelmi Miniszteri körlevél a 2021. évi éves költségvetési beszámoló elkészítésének rendjéről
- Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal tájékoztató a 2023. évi éves költségvetési beszámoló összeállításához

- Kormányzati funkció szabályzat 5. függelék a 4/2021. (HK 2./2021.) HM KÁT szakutasításhoz

Internetes hivatkozás

- ACCA Think Ahead - The history of how humans invented accounting
<https://www.accaglobal.com/gb/en/study-with-acca/blog/how-humans-invented-accounting.html>
 Letöltés: 2024.09.10
- Greelane - A számvitel története az ókortól napjainkig
<https://www.greelane.com/hu/hum%C3%A1n-t%C3%A1rgyak/t%C3%B6rt%C3%A9nelem-%C3%A9s-kult%C3%Ba/history-of-accounting-1991228/>
 Letöltés: 2024.01.22
- OECD – Public finance <https://www.oecd.org/en/topics/public-finance.html>
 Letöltés: 2024.05.10
- Controller and Auditor General – Financial reporting in the public sector and why it matters <https://oag.parliament.nz/2016/financial-reporting/part1.htm>
 Letöltés: 2024.08.21
- CFI -Public Finance <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/public-finance/>
 Letöltés: 2024.09.15
- AccountingTools – Accounting reports definition
<https://www.accountingtools.com/articles/what-are-accounting-reports.html>
 Letöltés: 2024.09.24

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

Beszámoló kérdőív a fejezeti beszámoló alátámasztottságával és felülvizsgálatával kapcsolatban.

Tisztelt Kérdőív Kitöltő!

Kérem, hogy az alábbi kérdőív kitöltésével segítse, hogy képet kapjak a HM fejezet beszámolási folyamatairól és annak további fejlesztési lehetőségeiről!

Kérem, hogy a megfelelő pontszám megjelölésével adja meg, hogy milyennek ítéli meg a munkája tevékenységét az adott területen.

Szíves közreműködésedet előre is köszönöm!

1. Mennyire elegendő a leltár és az analitika a beszámoló alátámasztottságához?

(1=egyáltalán nem elegendő 10=teljes mértékben elegendő)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

2. A honvédelmi szervezetek által beküldött adatszolgáltatások/bekért információk esetében mennyire felelnek meg a valódiság elvének?

(1=egyáltalán nem felelnek meg 10=teljes mértékben elegendő)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. A honvédelmi szervezetek által küldött beszámolót alátámasztó dokumentumok mennyire részletesek?

(1=nem részletesek 10=nagyon részletesek)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Mennyi hiba/hiányosság van a honvédelmi szervezetek által beküldött leltárban és analitikákban?

(1=sok hiba van benne 10=nincs bennük hiba)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

5. Az előforduló hibák mennyire csökkenek évről évre?

(1=nem csökkennek 10=nagy mértékben csökkennek)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

6. Mennyire elégedett a beszámolót készítő szakmai munkájával?

(1=egyáltalán nem elégedett 10=teljes mértékben elégedett)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

7. Mennyire ismeri a szakmai beszámoló űrlapok közötti összefüggéseket?

(1=egyáltalán nem 10=teljes mértékben)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

8. Mennyire ismeri, hogy az ellenőrzés során mire kell figyelnie?

(1=egyáltalán nem 10=teljes mértékben)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

9. Mennyire elegendő a személyi állomány a beszámolók felülvizsgálatához?

(1=egyáltalán nem 10=teljes mértékben)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

10. Előfordult-e már, hogy nem megfelelő adatot kaptak a beszámoló összeállítására?

11. Előfordult-e már, hogy beszámoló összeállítása során derült ki még könyvelési hiba? Hogyan történt ennek kezelése?

NYILATKOZATOK

1. számú nyilatkozat

Hallgatói nyilatkozat a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Jirka-Szabó Hanna Veronika
A Hallgató Neptun kódja: UNLUJA
A dolgozat címe: Beszámoló készítése, elemzése, alátámasztottságának vizsgálata a Honvédelmi Minisztérium fejezet vonatkozásában.
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: MATE Szent István Campus, Gödöllő
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védelmet követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: 2024 év Szeptember hó 28 nap

Hallgató aláírása

2. számú nyilatkozat

Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Jirka-Szabó Hanna Veronika (UNLUJA) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: 2021. év 10. hó 29. nap

belső konzulens